

OPETUSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO VAASAN YLIOPISTON VUODEN 2006 TOIMINNASTA

1. TULOKSELLISUUS JA TULOSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

1.1. TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

Yliopiston taloudellisuus on kohtuullisella tasolla ottaen huomioon, että teknillistieteellisen alan tutkinnanto-oikeus on ollut vasta vuodesta 2003. Tältä osin tutkintotuottavuus pysyy luonnollisesta syystä muutamaa vuoden alhaisella tasolla. Toiminnan tuottavuus on kehittynyt viime vuosina pääosin myönteisesti. Tulevien vuosien tutkintotuottavuuden osalta huolestuttavaa on, että opettajaa kohden suoritettujen opintopisteiden määrässä jatkuu aleneva trendi.

Liiketaloudellisen maksullisen toiminnan kannattavuustavoite saavutettiin, mutta tulotavoitteesta jäätiin hieman. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 96 %. yliopiston omin varoin toiminnasta jäi katettavaksi 160 000 euroa. Toimintamenomäärärahoja siirtyi seuraavalle vuodelle 3,2 M€, mikä oli edellistä vuotta vähemmän. Yliopiston täydentävän rahoituksen määrä ja osuus on edelleen matalalla tasolla.

Yliopisto on ollut aktiivinen Vaasan korkeakoulu yhteisön rakentamisessa. Erityisen merkittävä on Tritonia -yhteistyö. Korkeakoulukonsortion piirissä on syntynyt runsaasti myös muihin tukitoimintoihin liittyvää yhteistyötä.

Yliopistolla on valitsemansa strategian pohjalta käynnissä runsaasti toimia yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen vahvistamiseksi. Yliopistokokonaisuuden näkökulmasta tulee harkita, mitkä hankkeet tukevat parhaiten yliopiston omia vahvuuksia.

Yliopiston tulee edelleen vahvistaa yhteistyötään Vaasan ammattikorkeakoulun kanssa. Tässä yhteydessä on selvitettävä koulutustoimintaan liittyvien mahdollisten päällekkäisyyksien purkaminen ottaen huomioon alueen rekrytointipohjassa tapahtuvat muutokset (erityisesti tekniikka ja kauppa) ja työelämäntarpeet sekä korkeakoulusektoreiden välinen työnjako. Yhteistyön tiivistämisellä voidaan vahvistaa myös tutkimustoimintaa.

1.2. TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

Yliopiston toiminnassa korostuu innovaatiotoiminta varsinaisen tutkimustoiminnan sijaan. Yliopiston yhteiskunnallinen vaikutus toteutuu ennen muuta käytännön osaajien kouluttajana työelämäntarpeisiin. Tohtorin tutkintotavoitteen saavuttamisaste oli 112 %. Kansainvälisen julkaisu toiminnan lisääntyminen on myönteistä. Yliopiston Tohtorifoorumi -koulutus on oikeansuuntaista toimintaa tutkijankoulutuksen kehittämiseksi.

Vuosi 2006 oli yliopiston tutkintomäärien osalta hyvä. Yliopiston ylempien korkeakoulututkintojen tavoitteen saavuttamisaste oli 96 %. Yliopiston tutkintoprosessit ja valmistumisajat ovat hyvällä tasolla. Uusien tehostuneiden ohjauskäytäntöjen vaikutus näkyy tutkintotavoitteiden saavuttamisessa. Yliopiston uusista opiskelijoista vain viidesosa on samana vuonna toisen asteen päättäneitä. Tämä on hyväksyttävää, mikäli kyse on yliopiston profiilin mukaisesta strategisesta painotuksesta. Täydennyskoulutuksen ja avoimen yliopiston opiskelijamäärät ovat laskeneet eikä avointa tutkintoväylää koskevissa tavoitteissa ole edistytty.

Määräaikaisten henkilöstön määrä väheni edellisestä vuodesta ja on 44 % kaikista palvelussuhteista, mikä on vähemmän kuin yliopistolaitoksessa keskimäärin. Yliopisto on varautunut resurssien uudelleen suuntaamiseen rehtorin kautta kulkevalla virkojen ja toimien täyttölupamenettelyllä. Henkilöstön työhyvinvointia on selvitetty ja työtyytyväisyys on hyvä. Yliopistossa on uudistettu opetus- ja tutkimushenkilöstön rakennetta sekä varauduttu Palvelukeskuksen aiheuttamiin henkilöstövaikutuksiin.

Yliopiston tulee hakeutua tutkimustoiminnassa ja tohtorikoulutuksessa yhteistyöhön muiden yliopistojen kanssa.

Yliopiston tulee kehittää opiskelijavalintoja siten, että yliopistojen yhteishakujärjestelmään siirtyminen on mahdollista vuoden 2008-2009 valinnoissa.

Täydennyskoulutuksen laatua ja tehokkuutta tulee parantaa sekä huolehtia aiempaa paremmin akateemisen väestön osallistumismahdollisuuksista. Avoimen yliopiston kehittämisessä tulee painottaa aikuisväestön osaamis- ja sivistystarpeita, parantaa työikäisen aikuisväestön mahdollisuuksia hankkia (alempi) korkeakoulututkinto sekä tehostaa alueellista yhteistyötä.

Toimenpiteitä perusteettomien määräaikaisten palvelussuhteiden vähentämiseksi tulee jatkaa. Yliopiston tulee henkilöstöstrategiassaan varautua rakenteellisen kehittämisen ja tuottavuusohjelman aiheuttamiin henkilöstörakenteen muutoksiin.

2. TULOKSELLISUUDEN RAPORTOINNIN ASIANMUKAISUUS

Yliopisto on laatinut tilinpäätöksensä noudattaen pääosin opetusministeriön 18.1.2007 antamaa suositusta yliopistojen tilinpäätöksen rakenteeksi, jossa on otettu huomioon myös Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksissa esiin nostamia kehittämistarpeita. Palvelukykyä ei ole käsitelty raportoinnissa omana kokonaisuutena.

Yliopisto on käsitellyt varsin kattavasti yliopistolle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Taloudellisuuden ja tuottavuuden kehitystä on tarkasteltu aiempaa systemaattisemmin. Tuottavuuden tunnuslukuja ei ole esitetty kaikilta osin koulutusaloittain. Toteutunutta kehitystä arvioitiin aikaisempien vuosien tuloksiin ja tavoitteisiin, mutta vähemmän vertailuja tehtiin suhteessa yliopiston kannalta keskeisiin muihin yliopistoihin. Toiminnan tuloksellisuutta tarkasteltiin edellisiä vuosia laajemmin tunnuslukujen avulla. Kustannustietojen yleisenä kohdentamisperusteena on käytetty kokonaistyöaikasuunnitelmia, ei varsinaista työaikakirjanpitoa. Tämä merkitsee puutteita esitettävissä tuloksellisuustiedoissa. Yliopiston elinikäisen oppimisen strategia on varsin monipuolinen ja pitkälle valmisteltu.

Sopimuskauden 2007-2009 tulosneuvotteluihin liittynyt tiedonvaihto ministeriön ja yliopistojen välillä tapahtui kokonaisuudessaan KOTA -tietojärjestelmän kautta ja itse valmisteluprosessikin pääosin. Prosessin onnistumisen kannalta tärkeää oli, että yliopiston toimitettavaksi pyydettyjen tietojen luotettavuudessa ja annettujen määräaikojen noudattamisessa ei ollut ongelmia.

Edellisessä tilinpäätöskannanotossa esitetyt kehittämistoimet ovat edelleen ajankohtaisia. Ohjauksen näkökulmasta on tärkeää, että yliopisto seuraavissa tilinpäätöksissä arvioi nykyistä tarkemmin, mistä mahdolliset tavoitteiden ja saavutettujen tulosten väliset erot johtuvat. Keskeisten arviointihankkeiden ohella niiden tuloksia ja päätettyjä jatkotoimia tulee käsitellä laajemmin.

Yliopiston on huolehdittava, että Valtiokonttorin ohjeistuksen (15.6.2006, Dnro 207/03/2006) mukaisesti vuoden 2007 lopusta lähtien tuloksellisuustiedot sekä suunnittelun ja seurannan asiakirjat julkaistaan Netrassa.

Yliopiston on kehitettävä rakenteellisen kehittämisen ja tuottavuushankkeiden toimenpiteiden, voimavarojen uudelleen kohdentamisen ja henkilöstövaikutusten seuranta siten, että näistä voidaan luotettavasti raportoida osana tilinpäätöstä.

Yliopiston tulee ilmoittaa Valtiontalouden tarkastusviraston lisäksi myös opetusministeriölle 15.8.2007 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt tuloksellisuuden laskentatoimensa järjestämiseksi valtion talousarviosta annetun lain 16 §:n edellyttämällä tavalla.

3. OPETUSMINISTERIÖN TOIMENPITEET TULOKSELLISUUDEN PARANTAMISEKSI

Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen linjaukset valmistellaan Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman lausunnolle lähtevään luonnokseen kesäkuun aikana. Kehittämissuunnitelman hyväksymisen jälkeen valmistellaan konkreettinen ja yksityiskohtainen toimenpideohjelma helmikuun 2008 alkuun mennessä. Tähän liittyen opetusministeriö käynnistää selvityksen ruotsinkielisen korkeakoulutuksen rakenteesta ja koulutustarpeista.

Yliopistolain ja siihen liittyvien muiden säädösten kokonaisuudistuksen valmistelu käynnistetään välittömästi. Valmistelun aikana kuullaan riittävästi yliopistoyhteisöä ja sidosryhmien edustajia, niin että uudistuksen linjauksille varmistetaan laaja tuki. Tavoitteena on valmistella tarvittavat hallituksen esitykset niin, että ne voidaan antaa eduskunnalle kevätestuntokaudella 2009. Tässä yhteydessä yliopistojen taloudellista autonomiaa lisätään mahdollistamalla yliopistoista julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä tai yksityisoikeudellisia säätiöitä. Samanaikaisesti uudistetaan yliopistojen hallintoa ja päätöksentekojärjestelmää.

Yliopistojen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmän uudistaminen valmistellaan lainsäädäntöuudistusten kanssa samassa aikataulussa, siten, että vuonna 2009 käytävät kauden 2010-2012 tulosneuvottelut voidaan käydä uudelta pohjalta. Yliopistojen tutkimustoimintaa ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavia indikaattoreita ja tilastointia kehitetään osana ohjauksen uudistamista.

Yliopistojen toiminnan laadun ja laadunvarmistusjärjestelmien kehittämiseksi Korkeakoulujen arviointineuvosto auditoi kaikkien yliopistojen laadunvarmistusjärjestelmät vuoden 2011 loppuun mennessä.

Valtion tuottavuusohjelmaa tarkistetaan siten, ettei se heikennä yliopistokoulutuksen laatua sekä tieteen ja tutkimuksen vaikuttavuutta.

Kansainvälistymisen kansallisen strategian valmistelu käynnistetään niin, että uusi strategia on valmis vuonna 2009.

Opetusministeriö seuraa korkeakoulukeksintöjä koskevan lainsäädännön (369/2006) toimivuutta ja täytäntöönpanoa yliopistoissa.

Opetusministeriö käynnistää yhteistyössä yliopistojen kanssa selvitys- ja valmistelutyötä avoimen yliopiston kehittämissä politiikan sekä hallitusohjelmaan sisältyvien täydennyskoulutusmahdollisuuksien laajentamista sekä oppisopimustyyppisen koulutuksen käyttöönottoa koskevien tavoitteiden edistämiseksi.

Opetusministeriö tukee yliopistojen toimia kustannuslaskennan kehittämiseen ja työkustannusten oikeaan kohdentamiseen liittyviä kehittämistoimia ottaen huomioon valtiovarainministeriön kokonaiskustanusmallityöryhmän tulevat suositukset. Merkittävimpana yksittäisenä toimena on opetusministeriön tukema projektimuotoisen tutkimustoiminnan hallinnoinnin kehittäminen.

LIITTEET

LIITE 1 Määrällisten tavoitteiden toteuma